

L'Esquella de la Torratxa

Núm. 2455 15 cts. Atrassats 30

DON «LACANDRO» D'ESTIUEIG

—Jo no estic per automòbils! A mi doneu-me un bon *machito* per a passar els mesos d'estiu.

3501 sh. lallai -ca P' motorcraft

Manuel Sugrañes

Presenta les grans revistes

Yes-Yes

Oui-Oui

al

Teatre Còmic

**BICICLETES
MOTOR**
Accesoris i Sports

SANROMA
Balma, 62 - Telèfon 1445 A - BARCELONA

ANTONI LOPEZ — IMPRESSOR —

Treballs comercials de totes classes : Revistes : Catàlegs Edicions especials de luxe Talonaris : Factures, etc., etc.

OLM, 8 : TELEFON 4115 A
◀ BARCELONA ▶

Hotel ORIENT

RAMBLA DEL MIG, 20 :: BARCELONA

El més confortable
El més espaiós
El més ben servit
El més còmode

PREUS MODERATS

DIDDON

Fàbrica: JOSEP VILA, Carrer València. 169, Telèfon 395 G. BARCELONA

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

El nou procediment

El nostre Govern benemèrit ha trobat una pena nova per a castigar a la gent dolenta, a la gent de mal viure i males intencions. Ens referim a la pena de les multes en metàl·lic. En realitat aquesta pena ja s'havia aplicat anteriorment. *Nihil novum sub sole*, que vol dir: no hi ha res nou sota el sol. Però s'aplicava als carnicers, o als amos de certs *music-halls* on les cupletistes ensenyaven el llautó. Avui s'aplica als pertorbadors.

Però els polítics són realment pertorbadors? Ja ho crec! Amb l'excusa de què volen la nostra regeneració, la nostra dignificació, ens costen molts disgustos. La gent de seny no s'ha apropiat mai al polític, no el coneix, no en vol saber res... Però abomina del polític perquè endevina en ell a una mena d'Anticrist. Tots els fervors, tots els amors i tota l'admiració de la gent de seny és per a l'administratiu.

De l'administratiu ha sortit aquesta gran idea de les multes que no podem menys d'aplaudir. Una multa, avui en dia, fa més mal que una pedregada en un camp de blat; que un cop de puny de l'Uzcudun; que la lectura d'una novella d'"El Carretero Audaz". Avui els diners són la cosa més sagrada en què creu l'home. I la cosa que estima més. No hi ha cap dona que hagi estat estimada amb la passió amb què s'estimen els diners. Sempre, doncs, serà pitjor una multa que no un temps de presó o d'exili.

Ara bé, és lògic que el càstig que s'aplicava a un carnicer s'apliqui a un polític, a un home de carrera? Es que no hi han categories? Nosaltres, posant-nos la mà al pit, hem de confessar sincerament: no, en el mal no hi han categories. S'és dolent o s'és bo. Tan dolent pot ésser un carnicer del Mercat de Sant Josep, com un Borgia del Renaixement, posat en vers per Sem Benelli.

Ademés, així, igualant a l'home de carrera amb un vulgar carnicer, se'l castiga per partida doble: en la butxaca i en l'esperit. Ara tots som iguals. No hi ha aristo-

cràcia que hi valgui. Sembla talment que retornem al París de 1789. Es igual un carnicer que el comte de Romanones.

Fins aquí tot han estat lloances. Que ens permeti ara el Govern,

censura. Es aquesta la censura: creiem que les multes aplicades a aquests homes perversos que intentaven pertorbar la pau arcadiana de la nació, no han estat ben aplicades.

Com pot pagar 500,000 pessetes el comte de Romanones? Tots sabem que, malgrat el seu títol de comte, en Romanones no té un ral, viu de miracle, de la munificència dels amics. Ni l'haver estat president del Consell de ministres, ni les seves propietats de Guadalajara, ni les seves grans empreses industrials, res, res ha aconseguit aixecar-lo. El pobre comte de Romanones està a la última pregunta.

En canvi, en Marcellí Domingo, per exemple... A aquest sí que el podien apretar! Aquest sí que és ric! No direm més que una cosa: ha estat mestre d'escola i periodista. Tenim raó o no al dir que el podien apretar?

PUK

L'oportunitat en els afers

Res hi ha tan ingrati com la humanitat, i el negoci que és una de les bases en què s'assenta, no pot pas ésser altrement.

Així filosofava el senyor Jaume, empresari de Pompes Fúnebres i conegut reeixidor de conquestes tarifades.

El senyor Jaume sempre ha esmerçat les seves energies en dues tendències ben diverses, però igualment pràctiques: vestir morts i despollar dones; jamai ha invertit els papers perquè això, per a ell, ha estat sempre una qüestió de dignitat.

Ben sovint, podent vestir a un mort de calent en calent, l'ha deixat refredar per a posar al llit a qualsevol dona.

I vegin com és el món. Ara, en les seves velleses, mentre el negoci se li escapoleix, les conquestes li esdevenen més fàcils. Serà la revenja de qualche animeta ressentida? Ell creu que no. En negoci, com en conquestes, tot ho fa l'oportunitat. Les circumstàncies us fan excusable o us neguen una dona, però no cregueu mai, més que en aquell moment. Si malauradament us hi afecteu, sou home perdut; ja cal que us compreu els capells grans.

Per això el senyor Jaume, que és home d'experiència, tot seguit s'ha donat compte de la seva situació, i ja està endegant una societat esventradora de vies públiques.

BAGIQUET

EL CATOLICISME D'UN COMERCIANT

Uns mariners de Sitges anaren en barca a Tarragona i a causa del mal temps s'hi hagueren de quedar alguns dies. A Tarragona, tingueren coneixement de la publicació de l'important i valent llibre "Carnet d'un heterodox", d'en Cristòfor de Domènec i dos d'ells anaren a comprar-lo a una llibreria.

El llibreter havia rebut el llibre. Però era un home catòlic i cregué que vendre'l era contribuir a la damnació de la gent. Desà ben desats els exemplars i es disposà per a contestar, a l'hora de la liquidació, que no n'havia venut cap.

Per això contestà als dos mariners que no havia rebut l'obra.

—Ens sap greu—contestaren—, perquè voldriem els exemplars de seguida.

—A Tarragona no ha arribat—contestà el llibrer.

Però l'home reflexionà ràpidament. "Vendre un llibre pecaminós és pecat—es devia dir—, però aquests dos el volen decididament. Amb dos exemplars de 3 pessetes cada un, hi tinc una comissió de 6 rals. No, sóc comerciant i no puc perdre aquesta venda segura."

Tornin d'aquí dos dies, que jo l'hauré enviat a cercar. Estiguin-ne segurs—digué.

Al cap de dos dies, els dos mariners hi tornaren, i, efectivament, el llibrer els donà els llibres.

A la fonda, els dos homes tallaren els exemplars i amb gran sorpresa es trobaren que en una de les pàgines del llibre, en cada exemplar, hi havia enganxada amb goma una estampa de la Mare de Déu de Montserrat.

El llibrer, d'aquesta manera, havia resolt la lluita entre el seu negoci i el seu catolicisme. Ell guanyava els sis rals i alhora justificava davant de la seva consciència l'haver venut un llibre completament heterodox acompanyant-lo d'una estampa que el dignificava.

Rigurosament històric. El que sentim és no poder donar el nom de la llibreria.

ESTAMPES DEL MAL VIURE

Les serventes

Tu, dona jove, de formosor immensa, que desplegues un viure esclavitzat i ets en el món dels rics un instrument de corda que et deixes allargar, i encara que t'esforcis deus suportar amb joia mots dolços i reganys.

Amors esplendorosos, brillants i grans riqueses per comprar el teu cor. Mes sé que tu, a voltes, sols a un home pertanys... No acceptis, no, les joies del senyor que vol llançar-te, car veus els seus intents... i et diu la peixetera i l'adroguer del barri, que la que abans hi ha-

via va fer una mala fi... Ho contes al teu novio—que a voltes també estima—i et diu amb fe concisa: "Tu sols deus ésser per mi..." Llavors no saps qui creure, et trobes indecisa i vas perdent l'amor, car veus més esperances en les promeses d'or...

Seguir la teva vida és començar-ne una altra que un dia ja escrigué; sols un mot farcit d'angúnies en ella afegiré... Segueix el camí recte que el cor de l'home marca: és el camí del cor; no el del senyor que et posi a les mans un gran tresor, car la vida del novio és viure amb tu ajuntada, és viure sempre més... El senyoret et llença als braços de la mort... Al munt de runes humanes cegades per l'enveja i la cobdícia de l'or...

EMILI VILASECA

EL CONFLICTE DE CADA ESTIU

Tots els anys, així que s'inicia l'estiu, s'inicia el conflicte de sempre entre els còmics. Cada any té un nom nou aquest conflicte, però cada any és el mateix.

Així que comencen a tancar-se els teatres els còmics—pobrets!—surten a la Rambla. La mandra que passeja ven a l'escenari, la passegen llavors per la Rambla.

Els ocells, que no senten cap devoció pels conreadors de l'art de Talia, els empastifen el barrèt. Això, aquesta irreverència dels ocells, posa de molt mal humor als còmics. I llavors germina en la seva ànima la llevor negra del conflicte.

Aquest any el conflicte es diu "la crisi teatral". Tothom en parla... però ningú l'arregla. Tothom hi cerca el remei... però ningú el troba.

Per què? Per una raó molt senzilla: perquè la crisi teatral no existeix. El que sí existeix és la manca absoluta d'intel·ligència en la majoria dels empresaris. Un empresari que dongui 600 pessetes diàries a un baix cantant; 400 a un baríton; 500 a un tenor al que, ademés, han de cuidar com si fos un canari; 200 a una tiple; 200 més a una altra tiple; 200 més a una altra; i que, a sobre, ha de pagar a les demés parts de la companyia, al chor, a l'orquestra, etcètera, etc.... no pot guanyar diners de cap manera.

I no en pot guanyar perquè ha de posar les butaques a vuit pessetes. I, avui com avui, amb el cara que està la vida, una família no pot pagar set o vuit duros per anar al teatre a veure una obra dolenta cantada per cantants que no valen el que cobren.

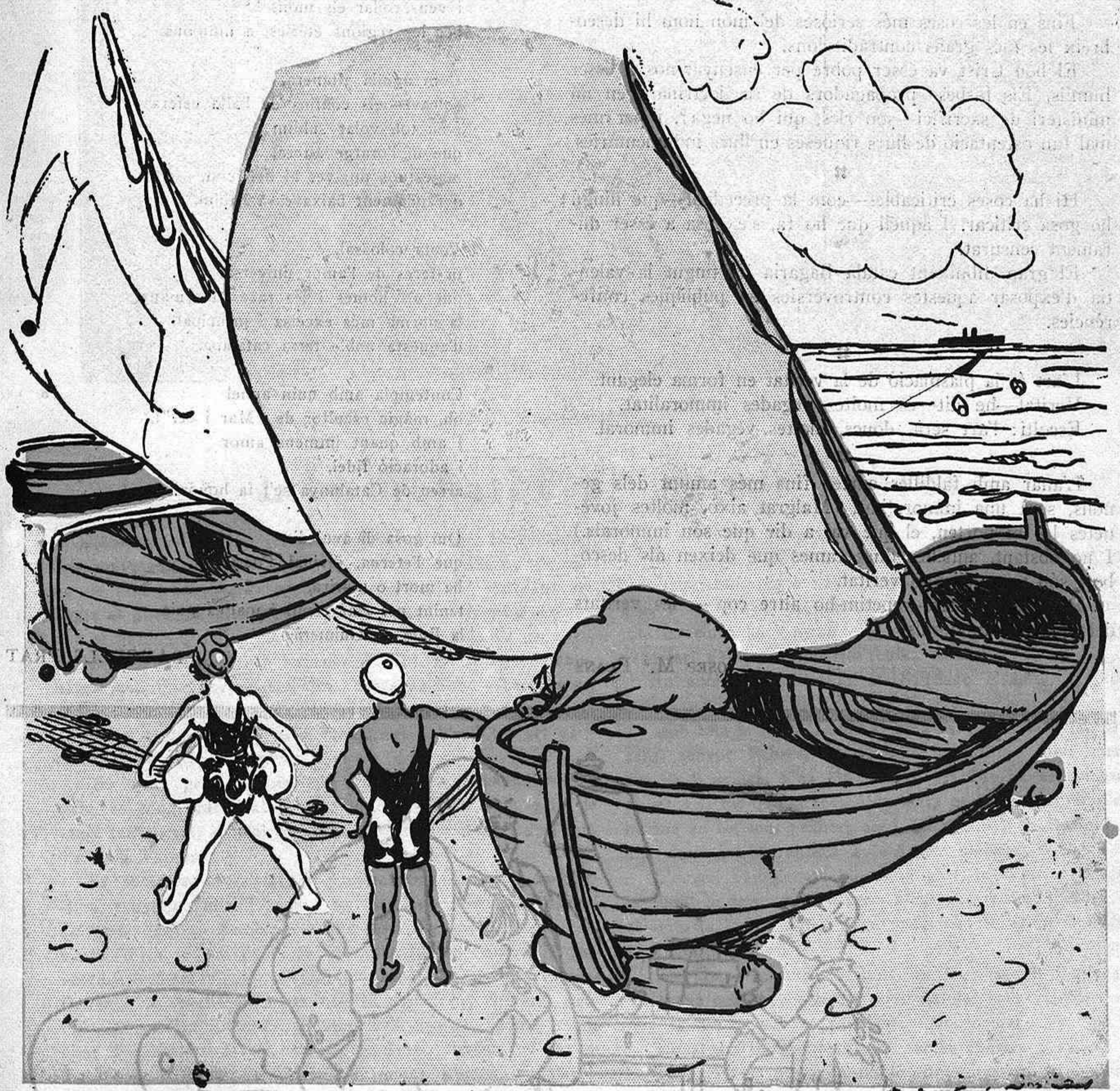
Veus aquí el motiu de la crisi: el divo, el terremoto, el funest terremoto, que fa més mal que una pedregada. Encara que els empresaris—certs empresaris curts de gambals—creguin el contrari.

I els pobres còmics, passejant Rambla amunt i Rambla avall, sota la irreverència dels pardals, cerquen inútilment una solució a la crisi...

VIRAI

A l'últim poeta Angel Guimerà

Elisotia batata

L'INDUMENT IGUALITARI

—Vet aquí, que ara jo, em declararia a aquesta noia. Però no sé si es tracta de la senyoreta o de la minyona.

Filosofia barata

El món és una formidable veritat. Però resulta ésser un munt de mentides i paradoxes.

Perquè la veritat, segons normes i preceptes, és man-tes vegades immoral.

I el poble, com a bon catòlic inconscient, detesta la immoralitat i per extensió la veritat.

✱

Fins en les coses més serioses del món hom hi desco-breix les més grans contradiccions.

El bon Crist va ésser pobre per ensenyar-nos a ésser humils. Els bisbes—propagadors de sa doctrina i en un ministeri de sacrifici—són rics, qui ho nega?, i per més mal fan ostentació de llurs riqueses en llurs indumentàries.

✱

Hi ha coses criticables—com la precedent—que ningú ho gosa criticar. I aquell que ho fa, s'exposa a ésser du-rament censurat.

El gran dibuixant català Bagarí ha tingut la valen-tia d'exposar aquestes controvèrsies en públiques confe-rències.

✱

L'art és la plasmació de la veritat en forma elegant.

Veritat—he dit—és moltes vegades immoralitat.

Escolti: l'art serà, doncs, moltes vegades immoral.

✱

L'anar amb faldilles curtes fins més amunt dels ge-nolls, serà una immoralitat. (Malgrat això, moltes jove-netes les hi porten, el que val a dir que són immorals.) I no obstant, aquelles dues cames que deixen als desco-bert són una deliciosa veritat.

Per això, doncs—repetim-ho altre cop—, les veritats del món són immorals.

JOSEP M.ª PLANS

A l'altíssim poeta Angel Guimerà

De tu es pot molt ben di
que fores aquí baix un serafí;
un "àngel de bondat,
de seny, de pau, d'amor i pietat.

Cantor del poble, humil,
t'assentes en el cèlic camaril
i veus rodar els mons
per les regions etèries, a munions.

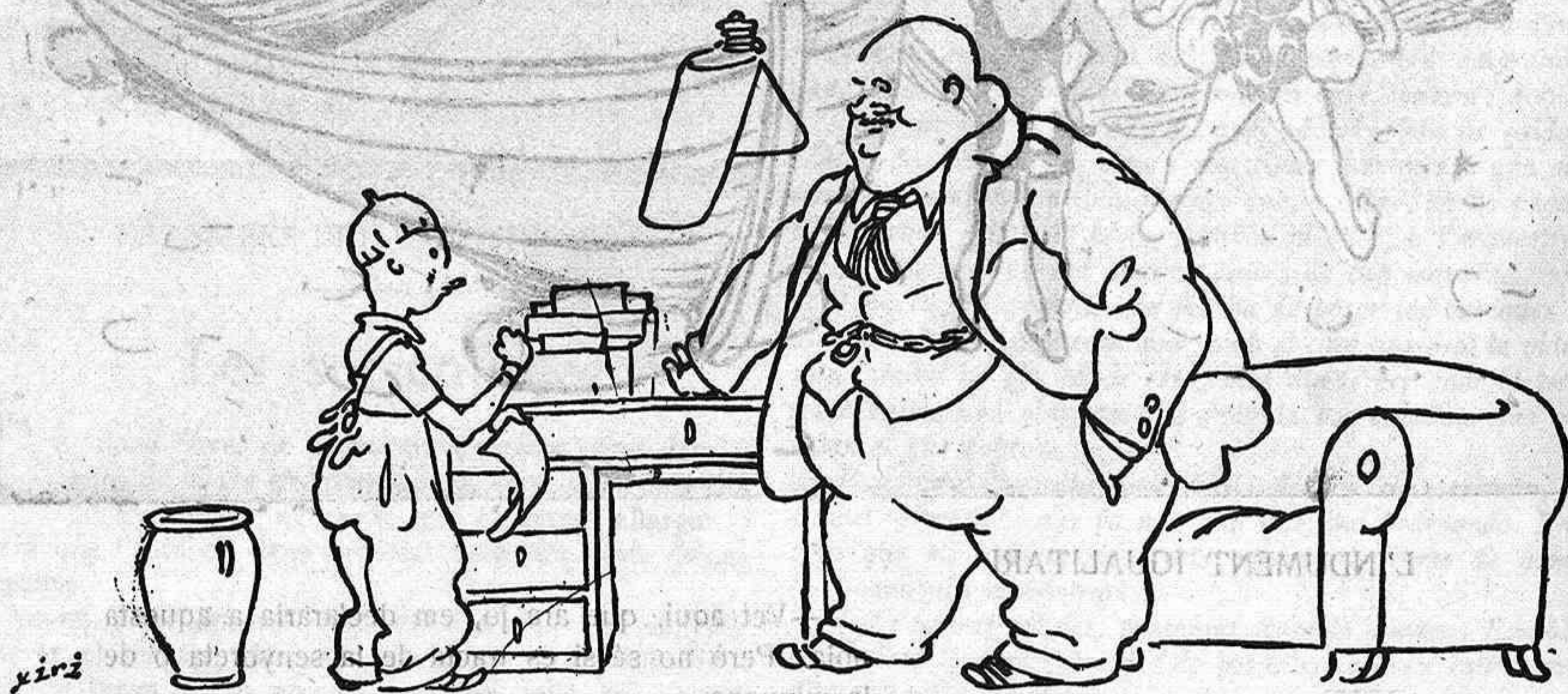
Com àguila altanera,
solcaves els confins de l'alta esfera;
i en ton volar sublim
que ni l'oratge altera,
majestuós pujaves al bell cim,
o raudament baixaves a l'abim.

Poeta colossal,
tu feres de l'amor universal
que els homes i les races agermana,
la norma més excelsa i principal
d'aquesta noble terra catalana.

Contempla amb quin anhel
oh, màgic escultor de "Mar i cel",
i amb quant immens amor
i adoració fidel,
arreu de Catalunya se't fa honor!

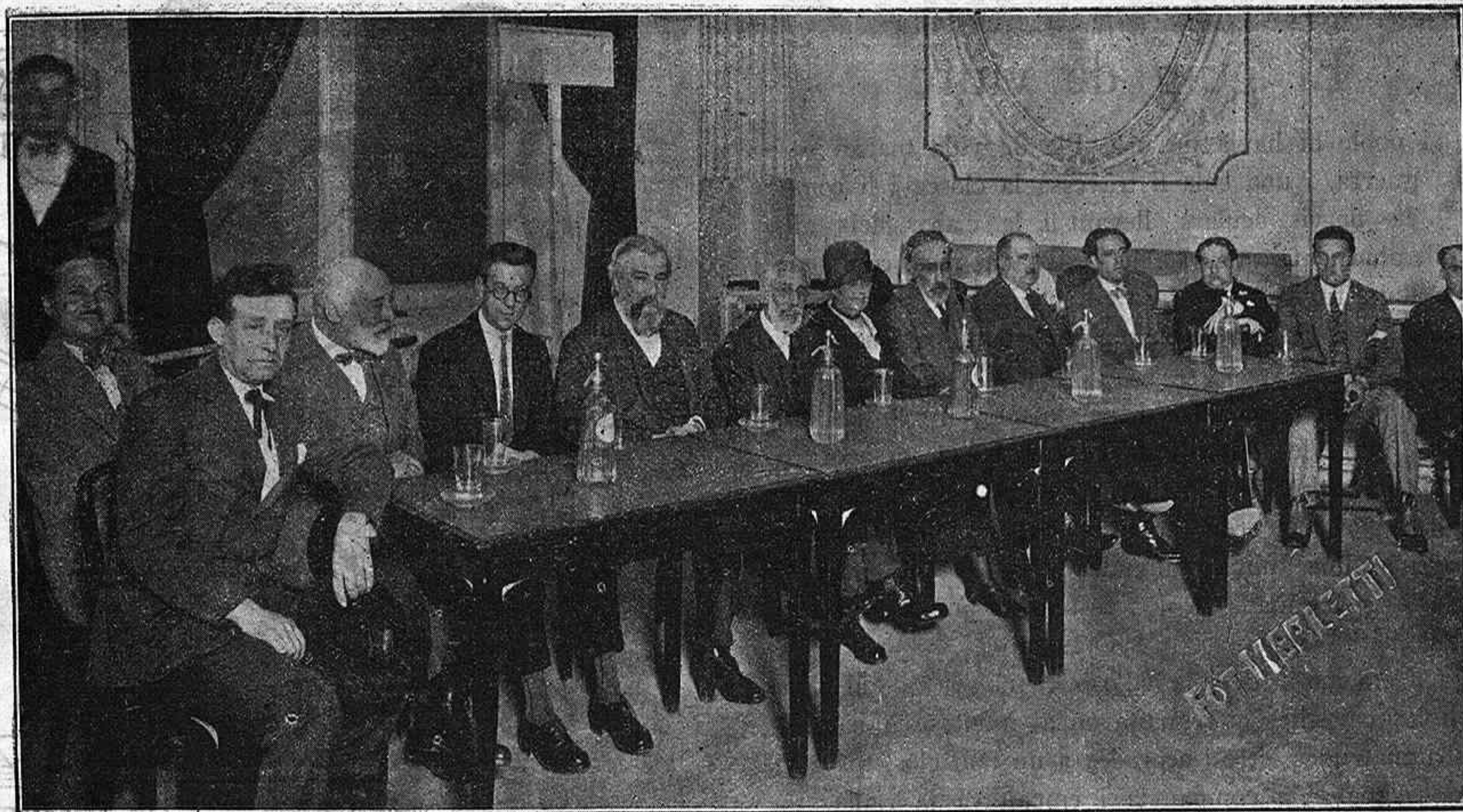
Qui gosa di avui dia
que l'eterna, divina Poesia
ha mort o morirà,
tenint per clar espill i magna guia
la llum de Guimerà?

† J. BAUGELLS PRAT

EL NOI ENERGIC

—Miri que si no em paga a les bones, vinc disposat a co-brar-me amb la força!

La presidència.

L'homenatge al pintor Fabrès

Diumenge al matí es celebrà al Restaurant del Parc l'anunciat homenatge al pintor català senyor Antoni Fabrès. El motiu de l'homenatge era rendir un tribut al seu excellent art i que el poble barceloní regradés l'important donatiu d'obres que recentment, en tornar d'Itàlia, on ha residit llargs anys, ha fet al Museu d'Art Modern de la ciutat. Ha estat un homenatge justíssim; l'art d'en Fabrès mereixia aquest homenatge, aquesta consagració popular. Això demostra, alhora, com la pintura d'Antoni Fabrès és a l'abast del poble, i tot art veritable no és mai antipopular.

Una gran gentada, persones de totes les condicions socials, es congregaren al Parc a homenatjar-lo. Feia goig de veure tanta gent, la qual cosa demostra la popularitat de l'obra d'Antoni Fabrès.

Es sentaren al costat de l'homenatjat, l'esposa de l'artista, senyora Júlia Llausàs, en Santiago Rusiñol, l'Ignasi Iglesias, l'Angel Samblancat, l'Antoni López, l'Opisso, en Costa "Picarol", en Pou i Sabater i en Mateu Santos. Es impossible esmentar les personalitats rellevants de les nostres lletres i de les nostres arts que hi assistiren; entre la gentada, es perdien fàcilment. Sentint oblidar molts noms, volem citar a l'escultor Marés, l'escriptor Josep Burgas, el senyor Batlle, de la Junta de Museus, el pintor Rincón, en Puig i Ferrer, en Manuel Ainaud, en R. Campalans, l'Antoni Amador, en Brauli Solsona, etc. Entre les adhesions s'hi comptaven les d'en Gabriel Alomar, d'en Lluís Capdevila, d'en Ramon Casas, etc.

N'Antoni Fabrès fou ovacionat en arribar al Parc, en sortir-ne i abans i després del seu parlament; durant la seva estada, fou aplaudit molts cops. L'homenatge consistí en un vermut d'honor.

El president de l'"Ateneu Enciclopèdic Popular, senyor Pou i Sabater, oferí l'homenatge.

A continuació parlà el popular escriptor Ignasi Iglesias. Féu elogis de l'art d'en Fabrès i digué que l'homenatge era merescudíssim. Parlà de la importància del donatiu d'en Fabrès i es planyé que no s'hi hagi donat prou importància; tot Barcelona ha d'agrair el gest d'en Fabrès, car l'art és tan necessari a l'home com les coses materials.

En aixecar-se a parlar en Santiago Rusiñol, el poble li tributà una xardorosa ovació. "M'aixeco—digué—per a felicitar amb tota la meva ànima al meu estimat amic i pintor eminent, senyor Fabrès, per aquest homenatge molt merescut que se li dedica. S'ha dit del seu art que ha esdevingut antiquat, i jo dic que la seva obra d'ara és per mi tan fresca com ho fou en els seus primers anys d'artista." I en Rusiñol, entre una nova ovació, abraçà a N'Antoni Fabrès.

L'Angel Samblancat glossà el gest de l'home que dona a la ciutat la seva obra; espera, afegí que la ciutat sabrà agrair el donatiu, com tantes altres vegades ha sabut honorar als seus grans homes.

En Marés es mostrà molt satisfet d'aquell homenatge a un home que sap ofrenar a la ciutat les seves millors obres i que és un artista tan excellent com popular.

En Josep Burgas llegí una poesia allusiva a l'acte.

El president de la Comissió Organitzadora, finalment, regradà a l'homenatjat i al poble que ha sabut correspondre al gest d'en Fabrès.

En aixecar-se a parlar N'Antoni Fabrès, una gran ovació retrunyà a tota la Plaça de la Cascada. Al cap de molta estona, el senyor Fabrès podé parlar; estava emocionadíssim. Regradà l'homenatge, i afegí que si bé ha venut quadros seus, no l'ha impulsat mai una finalitat lucrativa. Acabà dient l'amor que sentia per les seves obres.

Fou una festa simpatiquíssima i grandiosa, la festa que mereixia N'Antoni Fabrès.

El goig de viure

A l poble hi havia un orb. Ple de vida marxà a la guerra, i una bala li travessà la closca i li rompé els nervis oculars, llevant-li la claror dels ulls. Uns ulls abrandats, que s'havien esbatanat més, com sedejant la llum fugida. La guerra li havia mort la visió de les coses, però la seva joventut, xarbotant, batejava viva encara.

Era un minyó senzill. Abans de marxar, en les amples nits, entre les ombres de l'era, palpava un acordeó, arrancant-li bocins de tonada, copsat çà i llà. Però, ara, al retornar orb, l'acordeó se li féu tan amic, com si tingué ànima: una ànima planguda de la seva dissort i vibrava a les seves mans en una festívola i ampla sonoritat, com una petita orga.

Tot li era motiu de joia a l'orb. Semblava que al cloure-se-li les parpelles que guaitaven al món, se li haguessin esbatanat unes altres, acarades a un nou clos, tot goig i festa. Aimava la companyia i empaitava la rialla. La gent, al veure'l tan content, sentia un ennuec agre a la gorja. Ell ho comprenia i fugia vers als infants, eixiribits i endimoniats, que encara no entenien la magnitud de la seva malaurança.

Les noies li eren amigues. N'hi havia una, Mercè, que plorava molt per ell. L'orb li pregava sovint:

—El dia que vagis sola, et demanaré una cosa.

I un dia, Mercè, es va trobar sota un vell cirerer, que s'espolava les flors i s'amistava amb els ocells. Ell s'abrandava de goig, abraçat a l'acordeó, que cantava enjoiat, fent chor amb l'ocellada.

—Ja t'ho volia demanar temps enllà — digué ell —, quan, de vegades, t'empresonava les mans i tu t'escorries enrojolada... Mercè, vols fer-me un petó?...

Ara, també s'havia enrojolat, i sa cara era talment una rosa.

I deia l'orb:

—Si me'l fessis, que n'estaria de content!... No et plaurà veure'm rioler?...

Mercè, era presonera d'una emoció infinita. Guaità, inconscient, amunt i avall i, trement, apropà el llavi a la boca àvida del minyó.

Va fer un va-i-tot, i apomellant entre ses mans la testa de l'orb, hi estampà un bes, dolç i sonor, i fugí, viarany avall, el cor content, però les llàgrimes fluïnt amb un degotís inestroncable...

L'orb, quina alegria! Quina festa! "Gràcies!...", va cridar, i dret, les conques al cel, va engrapar l'acordeó i li va fer cantar una tonada exultant, paròxica, totes les tecles vibrant, unisones, en la glòria d'aquell goig paradoxal...

LL. RÀFOLS I GENER

Diverses maneres que recomanem per a refrescar-se

ESPUERNES — EL TERS HOMENATGE

Darrerament, el caliu de l'art escassa ha produït algunes espurnes: a les "Galerías Layetanas" havem pogut veure unes quantes peces d'art català del que podríem dir-ne neoclàssic: unes teles de l'Urgell, pare, fermes i sucoses com totes les seves; uns paisatges amarats de llum, de Berga, pare també, que obren la porta al modern i valent paisatge català, uns quadrets d'assumptes andalusos, tractats de mà mestra, per Baldomer Galofre, i altres obres de pintors catalans noucentistes que avui tenen una valor documental i fins artística inestimable.

A les "Galerías Areñas" l'amo de la casa, que si per fora és un excellent fotògraf, per dintre resulta un artista de lluc, ens ha deixat veure una de les seves darreres obres; un pati ben construït i lluminós que podrien firmar-lo de gust més de quatre paisatgistes dels que ara es troben en primera fila.

Jo ja sabia que l'amic Areñas pintava per ell; el que no sabia, i me n'alegro de saber-ho, és que la seva pintura resulta mereixedora de què la vegem els altres, sobretot els que hi entenen.

Ja el tindré present.

L'illustre pintor Antoni Fabrès ha rebut l'homenatge del seu poble, al Parc de Barcelona, per haver fet donació a la ciutat de les magnífiques i nombroses obres que figuren en la sala del Palau de Belles Arts, que porta el seu nom. Era un deute sagrat que Catalunya tenia amb el gran pintor, i molt especialment Barcelona, on vegé la llum i donà començ a la seva victoriosa carrera artística.

Són amb aquest tres els homenatges que el nostre poble ha tributat a altres tants artistes meritíssims dels pinzells: va obrir la marxa el gran Santiago Rusiñol, pintor inimitable de jardins i comediògraf d'un humorisme també inimitable; seguí, després, en Joaquim Mir, el més modern i el més sintètic dels nostres pintors i ha clos el tríptic l'eximí Fabrès, quina tasca abundosa i notable enclou un cicle de pintura catalana. Això vol dir que l'art arriba fins a les més humils esferes, car, sense el concurs fervorós i espontani de les classes humils, no es poden retre aquests homenatges tan significatius per la seva espiritualitat.

La temporada artística ha quedat closa amb un acte apoteòsic, i aquest ha estat la festa del Parc organitzada en honor d'en Fabrès.

Cal, però, que la ciutat es recordi d'aquella dita popular tan coneguda: "Barcelona és bona si la bossa sona", i com que al llorejat pintor, després d'una vida de lluita i de treball, no li sona gaire la bossa, els que poden fer-ho, vénen obligats a què la dita es compleixi per en Fabrès, amb tots els ets i uts, car una cosa és l'esplai de l'esperit i altra el problema de la vida, cada dia més difícil de resoldre.

C. ARBÓ

Advocant en favor de l'escudella i de la carn d'olla

El cronista de L'ESQUELLA, senyor Francesc Pujols, ens parla en un article de la posteritat de l'escudella i de la carn d'olla. I, jo, en protesto vivament. L'escudella i la carn d'olla són un tros de la nostra gran ànima. Es cert que els pseudos-guisos de l'actual època han ferit senzillament la representació genuïna no hi hagi català que paladeixi una nutritiva escudella de la nostra cuina morigerada i típica. Però, remotament impensable sou d'eclipsar-la, d'esfumar-la fins el punt que enllunada i ricament condimentada, i una fumejant carn d'olla, saborosa, enfortidora i llaminera com el fruit més ubèrrim i ensucrat.

Estic, amb el senyor Pujols, en ço que diu de lo detestable i monòtona que se'ns fa l'escudella en la nostra adolescència. Es cert. Jo mateix se'm fa avorrible i insuportable. Adhuc en sóc acèrrim enemic.

Altrement, em delecta i m'extasia veure-la menjar amb veritable fruïció per un faixí amb els ulls espurnejant mostres de goig i amb els llavis esponjosos esperant el sabor i el calor vivificador dels nostres plats nacionals, com amb sobrada raó els anomena el senyor Pujols. L'escudella i la carn d'olla, tan nacionals i tan nostres com la Rambla, la parla i el porró. Som tan catalans com la sardana i les nostres terres d'entranyes inexhauriblement fecundes.

Les modes són les que es renoven i degeneren i tenen una vida efímera, lleugera a voltes com la bufada d'un tuberculós. Són les que passen a la posta de sol de la existència. Són les que pertorben la vida en pluralitat per una curta estada. Però allò que és del poble, que forma l'espiritualitat eterna de la raça, és immortal. Si mor el poble, mor llur espiritualitat. Mentre hi hagi un brí, una trivialitat de poble, existeix llur espiritualitat més o menys graduada. Jamai li tenen de cantar els capellans de les circumstàncies les absoltes amb un *Finis coronat opus* o un R. I. P. o en qualque altra lletania amb què ens obsequia la clerecia en un jorn de dol.

Avui es menja escudella i carn d'olla, com se'n menjà en temps pretèrits, com se'n menjarà al demà i com se'n menjarà mentre hi hagi gent que guturi la nostra llengua.

Únicament la "gente-bien", les sub-persones, són els que ignoren el que és l'escudella i la carn d'olla. Prefereixen emmetzinar-se l'estòmac amb menjars *chics*, de la *dernier cri*, que no són més que quatre potingues nocives que ennyicreixen a l'organisme. Es preferible cent voltes els nostres plats casolans a totes les fórmules exòtiques i epigrafiades amb noms francesos, rusos i xinesos de què ens parlen els moderns llibres de gastronomia.

L'escudella i la carn d'olla són bocins de la nostra etognòsia. I perquè tinguessin una apoteosi epitafiària haurien d'esvair-se la nostra terra roja, el nostre cel blau, la nostra mar verdosa i els nostres cingles entatxonats de frondoses vegetacions.

FENICEX

 ESPURNES

Anima eslava

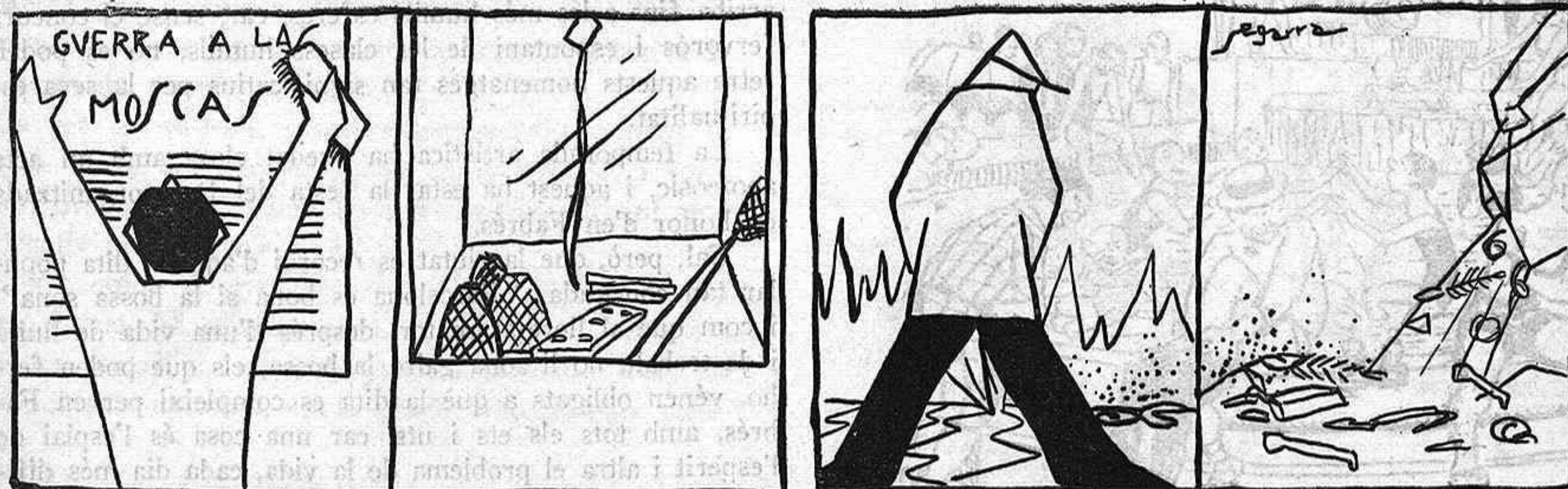
Es evident que la intel·lectualitat occidental té els ulls fixats en la immensa Rússia; sovint la premsa ens assabenta de quiscunes persones que van a la llunyana Moscóvia, en viatge d'estudi.

Sense alludir cap cas concret, creiem que aquests ràpids viatges a qualsevol país de marcat exotisme, sols poden donar una mera impressió superficial: podran els visitants copsar una idea de l'estructura general, de noves formes de govern, però d'això a profunditzar l'ànima eslava en uns dies, hi ha un abim; principalment els mediterranis, que fruïm la delícia d'un cel cobalt, aquesta ànima és un enigma desconcertant.

Aquesta sensació la dóna a bastament, la literatura russa; per cristallitzar ço apuntat, narrarem en forma abreujada una novella que llegirem fa temps, i quin autor no recordem amb certesa. (Possiblement Tolstoi, per la gran humilitat que hi traspua.) No afegirem cap més comentari, per tal de suggerir al lector aquest rar misticisme a què sembla inclinar-se l'esperit eslav.

"Un jove viatger es troba de pas en una població russa, on s'hi celebra una fira molt concorreguda; en el mateix hostatge s'hi troba un ric comerciant.

Els dos forasters traben conversació i el comerciant assabenta al jove d'haver fet unes transaccions força pro-

HIGIENE I CIUTADANIA

Amb uns cartells per les cantonades i amb forces aparells mata mosques, ja podem ésser tan bruts com volguem.

LO DEL LLIBRE DE VENDES

—“Està loco o s’ha marejat! Lo mejor es traerlo a Sant Boi.

fitoses, tenint guanyada una important quantitat de diners.

La conversa és sentida per un tercer individu, i finit el sopar, els hostes se’n van a dormir.

A l’endemà, troben assassinat al ric comerciant i robat el seu equipatge.

Registren l’hostal, i en l’habitació del jove hi troben un ganivet brut de sang, junt amb objectes pertanyents a la víctima. Totes les sospites recauen damunt del jove, qui s’esforça en va dient que és innocent; amb horrible fatalitat, les proves s’agombolen damunt d’ell, essent condemnat a treballs forçats en les espantoses mines siberianes, començant pel malaurat un calvari dantesc d’horribles sofriments i humiliacions.

Als pocs anys, l’error judicial ha convertit un home sa, alegre, que sentia el goig de viure, en un parrac humà...

Quan sembla que ja no hi ha redempció possible per aquell ésser dissortat, s’opera en el fons de la seva ànima, una reacció: *es reconstitueix a si mateixa*, i sap trobar dintre d’aquell infern blanc motius de perfecció, fins arri-

bar gairebé a la santedat, començant un pietós apostolat envers els seus companys d’infortuni. Ambulant per la tètrica presó, amb la barba nevada, silenciós, humil, escampant el bé arreu, acaba per imposar-se als mateixos carcellers: la colònia penitenciària l’anomena *El Pare...*

Amb el miser guany del seu feixuc treball, compra un “Martirologi”, llibre de vides dels sants russos, confortant-se amb la pietosa lectura...

Llavors esdevé un fet inesperat: el veritable assassí del comerciant, el qui amb malvada astúcia amagà l’arma homicida en el seu equipatge, sentit-se finir, confessa ésser ell el veritable culpable, donant dades i detalls irrefutables. La nova causa enorme sensació, arribant a coneixement del tsar, qui decreta la ràpida llibertat del innocent; quan l’ordre arriba a la llunyana Sibèria, troben extés en la seva cella al presoner, creuades les mans, obert damunt del pit el llibre del “Martirologi”...

Per fi havia assolit la única, la veritable llibertat.

El vell presidari estava mort.

JOAN BAGÓ

Ha mort el senyor Joaquim Aguilera

El senyor Joaquim Aguilera i Valentí, una de les primeres figures de la ciència econòmica catalana, secretari general de la Cambra de la Indústria, morí dilluns passat.

El senyor Aguilera ocupava el càrrec de secretari de la dita Cambra des de 1912, és a dir, des de la seva fundació. La seva tasca com a economista, ha estat fecundíssima. Ell ha contribuït en gran manera al progrés de la indústria catalana i al desenrotllament a casa nostra de la ciència econòmica; ell intervenia i era l'ànima de gairebé tots els tractats de comerç i d'aranzels.

El senyor Aguilera havia estat redactor—encarregat de les seccions de la seva especialitat— d'"El Poble Català" i de "La Veu de Catalunya".

Descansi en pau l'illustre home. Rebi la seva família el nostre condol.

ROMEA

S'ha acabat la temporada. S'ha celebrat el benefici de la gentil actriu Maria Lluïsa Rodríguez amb un ple i molts obsequis.

Ja s'ho mereix tan gentil actriu.

La temporada ha resultat excellent. No hem d'oblidar que s'han estrenat obres tan importants com "El casament de conveniència", "Llegenda de boires" i "La follia del desig".

Fins al setembre!

POLIORAMA

S'ha despedit la companyia de l'actriu argentina Dolores Membrives. No ha estrenat res d'important. No ha fet més que comedietes d'aquelles que agraden tant al públic "bien" de Madrid.

BARCELONA

Res de nou ens ofereix aquesta companyia ... Ja era d'esperar.

COMICO

Amb tots els teatres tancats, el "Cómico" amb "Oui-Oui" fa festa major.

Segueixen els èxits i els plens.

Millor per a en Sugrañes.

BOSQUE

Ha debutat la companyia d'en Lluís Calvo, que està recorrent triomfalment Catalunya amb la bella obra d'en Capdevila, Mora i Martínez Valls, "Cançó d'amor i de guerra".

Ja no caldria dir-ho. veritat? Un nou èxit!

BOB

FUTBOL

Tanmateix ens sembla un somni que amb la forta calor que aquests dies es fa sentir, encara hi hagi felïços mortals que s'atreveixin a jugar a aquest esport; és una cosa molt deliciosa.

I ara que comencen les Festes Majors, que equival a dir que aquesta activitat encara serà més activa. Això està molt bé, però el que no comprenem és que hi hagi encara desgraciats que s'atreveixin a anar a prendre el sol durant un parell d'hores i... fastiguejar-se.

Diumenge passat, com ja hem dit, de fútbol n'hi va haver per qui en va voler. A Terrassa, els "eternos rivales del Vallés" varen tornar a barallar-se. A Tarragona, el "Gimnàstic" i el "Palafrugell" varen donar el cop, volem dir que se'n varen donar varis de cops, perquè la calor diu que era tan forta, que els ànims es van alterar i les trompades anaven a lliures.

Es vianda del temps.

En canvi, veieu, l'"Espanyol" sí que ho sap entendre; ve l'estiu, sí, doncs cap a Amèrica a cercar l'hivern.

I és clar, es fan un tip de jugar que dona bo.

A propòsit d'això, diumenge passat va empatar no sabem pas amb qui, però el cas és que va empatar i amb això ja n'hi ha prou.

Males llengües diuen que fins ara ha jugat amb seleccions de pa de pessic, però nosaltres no ens ho volem creure. Si no ja ho veureu quan jugui amb el "Boca-Juniors" o amb els uruguais, ja en parlarem.

I llavors sí que els farem callar a aquestes males animetes.

NATACIO

Continuen els campionats de "water-polo" i cada dia amb més afició.

Mireu si s'hi va amb afició, que fins els vells del "Barcelona", tan bon punt es van tirar a l'aigua, s'hi van trobar com els peixos i apalissaren als més joves, deixant-los més grocs que la cera.

Ja us ho dèiem que l'aigua en aquesta època és el millor que hi ha.

ATLETISME

Es necessita bona fe els senyors de l'Atletisme per portar a aquests pobres infelïços d'atletes a Girona a fer-los prendre dutxes de sol.

Es clar, hi havien posat tanta afició, que tots s'ho varen tirar a l'esquena.

I varen fer bé.

TEIXI

EL PRESENT NUMERO

HA ESTAT REVISAT

PER LA PREVIA CENSURA

DIVERSIONS DEL TEMPS

—Això és la Plaça de Catalunya? Angela Maria! Hi jugaré a bitlles!

El càstig

Veus ací la llista de les multes

Excellentíssim senyor Valerià Weyler Nicolau, 100,000 pessetes; excellentíssim senyor Francesc Aguilera i Egea, 200,000 pessetes; excellentíssim senyor comte de Romanones, 500,000 pessetes; excellentíssim senyor Josep García i García, 30,000 pessetes; senyor Josep Manteca i Ràjer, 100,000 pessetes; senyor Marcellí Domingo Sanjuà, 5,000 pessetes; senyor Eduard Barriobero i Erranz, 50,000 pessetes; senyor Marian Benlliure i Tuero, 250,000 pessetes; senyor Antoni Lazama, 2,500 pessetes; excellentíssim senyor Domènec Batet i Mestres, 15,000 pessetes; senyor Josep Bermúdez de Castro, 2,000 pessetes; senyor Gregori Marañón, 100,000 pessetes; senyor Amali Quiles, 1,000 pessetes.

Crèiem que, si més no, el fútbol havia tingut una virtut: allunyar la gent de les "corridas de toros". I estàvem ben equivocats. Aquest any hem acabat de constatar el que ja havíem vist els anys anteriors, que les "corridas de toros" encara tenen molta gent. Es veritat que Barcelona és molt gran, i que hi ha gent per tot, però, vaja, els "toros" ja haurien d'haver mort per sempre. I no ens referim que ja haurien d'haver mort els "toros" animals, que a aquests ja els maten els toreros; ens referim als "toros" espectacle, festa bàrbara i d'incivilitzats.

✽

Llegim en un diari:

"Semana humorística, organizada por el Ateneo Guipuzcoano, se celebrará del 1 al 15 de septiembre una gran exposición humorística."

Podran concórrer-hi pintors, dibuixants, músics, escultors, etcètera.

Ja sabem qui guanyarà el premi: els organitzadors.

Mireu que dir setmana humorística del 1 al 15 de setembre!...

Fins ara teníem entès que quinze dies eren dues setmanes, però mai una sola.

Ja estan de broma, ja!

✽

Llegim en un diari:

"Trinos."

No saltres ja fa temps que estem trinant.

✽

Al pescador brasileny que auxilià als aviadors argentins que feien el viatge Buenos Aires-Nova York, li han donat 14,000 duros de gratificació.

Mai s'hauria pensat fer una pesca tan important.

70,000 "pàfies"? Ens sembla que canviarem d'ofici i ens posarem a pescar.

✽

Un metge pervertit ha mort un amic seu i després s'ha suïcidat.

Pocs dies enrera, també dues noies es varen suïcidar.

Tant els uns com les altres sembla que tenien "íntimes relacions".

I el dia abans al crim del metge, un seu cunyat, també pervertit, havia agredit l'esposa, la sogra i una cunyada.

Quin fàstic! I com està el món!

✽

En un col·legi del carrer Nou, quan a la mestressa li sembla porta les criatures a passejar. Això està molt bé.

El que no està bé és que els hi faci gastar 50 cèntims en pujar a la "Golondrina" per anar a veure el "monstruo de mar".

No us sembla que millor fóra visitar museus i edificis arquitectònics, i no perdre el temps inútilment?

✽

El nostre bon amic poeta Salvador Perarnau, junt amb el popular mestre Joan Viladomat, han creat una altra de les belles composicions a les quals ja ens tenen acostumats. Aquesta, però, és més bella i segurament l'èxit de la temporada. Es "La sardana d'en Manelic", impressionada pel formidable baríton Frederic Caballé a la casa "Gramofon", estrenada per la cobla "Art Gironí", essent repetida i aplaudida calurosament i estrenada a cuplet per l'estrella catalana Pepeta Iris i les excel·lents artistes germanes Blanca i Lluïsa de Navarra.

No cal dir que l'èxit és proporcional a la fama dels seus autors i executants.

mpremta L'Esquella i La Campana, Olm 8, Barcelona

OBRA NOVA

PRESONS D'EUROPA

per F. GIRBAL JAUME

Orígens - Tradicions - Costums - Presoners célebres - Escenes històriques - Justícies, injustícies, crims i turments - Venjances i expiacions - Víctimes del fanatisme polític i religiós, etc., etc.

Primera sèrie: **LES PRESONS DE BARCELONA**

Un volum 8.º il·lustrat amb gravats de l'època: PTES. 2

La más maravillosa biblioteca
Las obras cumbres del Mundo

COLECCION UNIVERSAL

LOS LIBROS MAESTROS DE TODOS LOS TIEMPOS Y PAÍSES :: LO MEJOR DE LA NOVELA.
TEATRO, POESÍA, VIAJES, HISTORIA, ETC. :: PRECIOSOS VOLUMENES ADMIRA-
BLEMENTE EDITADOS Y A UN PRECIO EN EXTREMO ECONÓMICO

Algunas de las obras publicadas

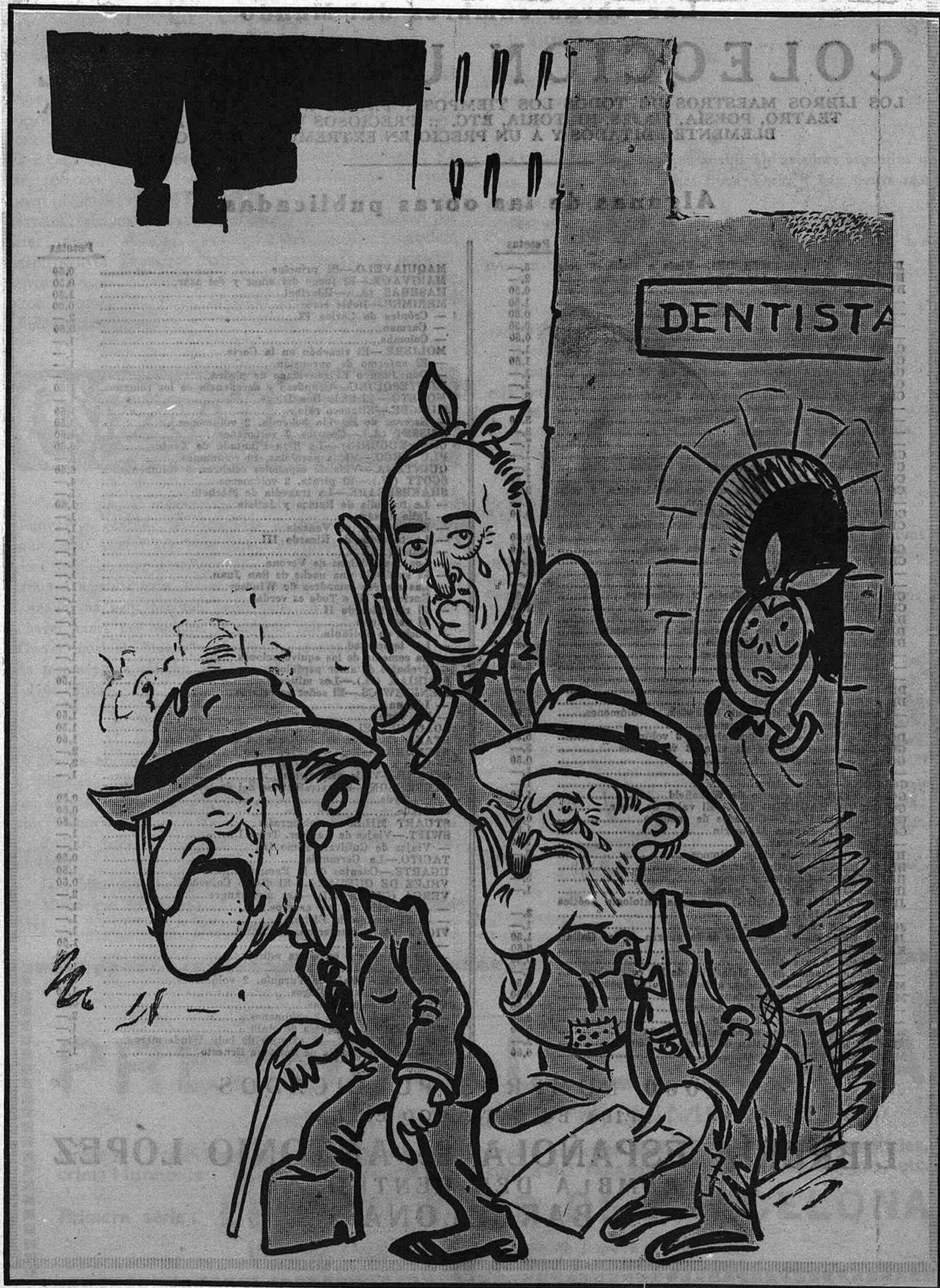
	Pesetas
BROSSES (PRESIDENTE DE).—Viaje a Italia. 3 vols.	5,—
BULWER LYTTON.—Los últimos días de Pompeya.....	2,—
BUNIN (I.).—Sujodol.....	0,50
— Una aldea.....	1,50
— El maestro.....	0,50
— En el campo.....	0,50
— El primer amor.....	0,50
CAMPION (ARTURO).—Narraciones baskas.....	1,—
CASELLAS (R.).—Las multitudes.....	1,50
CASTELLO-BRANCO.—Dos novelas del Miño.....	1,—
CATALA (VICTOR).—Dramas rurales.....	1,—
CERVANTES.—Novelas ejemplares. 3 volúmenes.....	3,—
— Don Quijote. 4 volúmenes.....	8,—
— Persiles y Sigismunda. 2 volúmenes.....	3,50
— La Galatea. 2 volúmenes.....	3,—
— Comedias y entremeses. 5 volúmenes.....	7,—
CICERON.—Cuestiones académicas.....	1,—
CLARIN.—El Señor, y lo demás son cuentos.....	1,—
COELHO (T.).—Mis amaras.....	1,50
CONDORCET.—Bosquejo de un cuadro histórico. 1 vol.	1,50
— Escritos pedagógicos.....	1,—
CONSTANT (BENJAMIN).—Adolfo.....	0,50
CHAMISSE (A. VON).—Historia maravillosa de Pedro Schlehmil.....	0,50
CHATEAUBRIAND (F.).—Vida de Rancé.....	1,50
CHEJOV.—La sala número seis.....	1,—
— Historia de mi vida.....	1,—
— Los campesinos.....	1,—
CHERBULEZ.—El conde Kosta. 2 volúmenes.....	2,50
CHMELEV.—El camarero.....	1,50
DANTE.—El convivio.....	1,50
DARWIN.—El origen de las especies. 3 volúmenes.....	5,—
DAUDET.—Tartarín de Tarascón.....	1,—
— Cuentos del lunes. 2 volúmenes.....	2,—
— Jack. 2 volúmenes.....	2,50
— Fulanito.....	2,—
DELEDDA.—Elias Portola.....	1,—
DICKENS.—El grillo del hogar.....	1,—
— Papeles póstumos del Club Pickwick. 4 volúmenes.....	7,50
— David Copperfield. 4 volúmenes.....	3,—
DOSTOIEVSKI.—Los endemoniados. 3 volúmenes.....	3,50
GOETHE.—Memorias de mi vida. 3 volúmenes.....	3,—
GOGOL.—Nochebuena.....	0,50
— Tarás Bulba.....	1,—
GOLDONI.—La posadera.....	1,—
GOLDSMITH.—El vicario de Wakefield.....	1,50
GOMEZ DE BAQUERO (E.).—El valor de amor.....	1,—
GOMEZ CARRILLO.—Ciudades de ensueño.....	0,50
GONCOURT.—Renata Maupérin.....	1,50
— Germinia Lacerteux.....	1,50
HEINE.—Cuadros de viaje. 7 tomos.....	6,—
HERNANDEZ.—Martín Fierro.....	1,50
HOFFMANN.—Cuentos. 9 tomos.....	1,—
IBSEN.—Juan Gabriel Borkmann.....	1,—
JIMENEZ (JUAN RAMON).—Segunda antología poética (1898-1918).....	2,—
JOKAY.—La rosa amarilla.....	1,—
JULIO CESAR.—Comentarios de la guerra de las Galias.....	1,50
KANT.—La paz perpetua.....	0,50
— Lo bello y lo sublime.....	0,50
— Fundamentación de la Metafísica de las costumbres.....	1,—
MACHADO (A.).—Soledades, galerías y otros poemas.....	0,50
MAISTRE.—La joven siberiana.....	0,50
— El leproso de la ciudad de Abta.....	0,50
— Viaje alrededor de mi cuarto.....	0,50
— Expedición nocturna alrededor de mi cuarto.....	0,50
MALHEIRO DIAS.—Pasión de María de Oca.....	2,—
MANZONI.—Poesías líricas.....	0,50

	Pesetas
MAQUIAVELO.—El príncipe.....	0,50
MARIVAUX.—El juego del amor y del azar.....	0,50
MASERAS (A.).—Udaribal.....	1,50
MERIMEE.—Doble error.....	0,50
— Crónica de Carlos IX.....	2,—
— Carmen.....	0,50
— Colomba.....	1,—
MOLIERE.—El ricachón en la Corte.....	1,—
— El enfermo de aprensión.....	1,—
— Don Juan o El convidado de piedra.....	1,—
MONTESQUIEU.—Grandeza y decadencia de los romanos.....	1,50
MORETO.—El lindo Don Diego.....	1,—
MURGER.—El zueco rojo.....	1,50
— Escenas de la vida bohemia. 2 volúmenes.....	2,50
MUSSET (A.).—Cuentos. 7 volúmenes.....	4,50
OS (EUGENIO).—La Bien Plantada de Xenius.....	0,50
PLUTARCO.—Vidas paralelas. 10 volúmenes.....	15,—
QUINTANA.—Vida de españoles célebres. 5 volúmenes.....	6,50
SCOTT (W.).—El pirata. 2 volúmenes.....	4,—
SHAKESPEARE.—La tragedia de Macbeth.....	1,—
— La tragedia de Romeo y Julieta.....	1,50
— Julio César.....	1,—
— El mercader de Venecia.....	1,—
— La tragedia de Ricardo III.....	1,—
— Hamlet.....	1,—
— Los dos hidalgos de Verona.....	1,—
— El sueño de una noche de San Juan.....	1,—
— Las alegres comadres de Windsor.....	1,—
— Enrique VIII o Todo es verdad.....	1,—
— El rey Ricardo II.....	1,—
— El rey Juan.....	1,—
— Noche de Epifanía.....	1,—
— La tempestad.....	1,—
— La comedia de las equivocaciones.....	1,—
— Trabajos de amor perdidos.....	1,—
SIBIRIAK (M.).—Los millones.....	1,50
SIENKIEWICZ.—El señor secretario.....	1,—
— Liliana.....	1,—
— En vano.....	1,50
SOLOGUB.—El trasgo.....	1,50
STAEL (Madame de).—Diez años en el destierro.....	1,50
STENDHAL.—Rojo y negro. Tomo I.....	2,—
— Rojo y negro. Tomo II y último.....	2,—
STERNE.—Viaje sentimental.....	1,—
STEVENSON.—El extraño caso del doctor Jekyll y mister Hyde.....	0,50
— Olalla.....	0,50
STUART MILL.—Autobiografía.....	1,50
SWIFT.—Viajes de Gulliver. Tomo I.....	1,—
— Viajes de Gulliver. Tomo II.....	1,—
TACITO.—La Germania.....	0,50
UGARTE.—Cuentos de la Pampa.....	1,50
VELEZ DE GUEVARA.—El diablo Cojuelo.....	0,50
VERGA (GIOVANNI).—Los malasangre.....	2,—
— La vida en los campos.....	1,—
— El marido de Elena.....	1,—
VIGNY (A.).—Chatterton.....	1,—
— Stello.....	1,50
— Servidumbre y grandeza militar.....	1,50
— Dafnis.....	1,—
VILLALON.—Viaje de Turquía. 2 volúmenes.....	3,—
VIVES (LUIS).—Diálogos.....	1,50
VOLTAIRE.—Memorias.....	0,50
— Historia de Rusia. 2 volúmenes.....	2,—
WEBSTER.—La duquesa de Malfi.....	1,—
WILDE (OSCAR).—El abanico de lady Windermere.....	1,—
— La importancia de llamarse Ernesto.....	1,—

1.000 NÚMEROS PUBLICADOS

PIDA EL CATÁLOGO EN LA

LIBRERÍA ESPAÑOLA de ANTONIO LÓPEZ
RAMBLA DEL CENTRO, 20
BARCELONA

A CA'L DENTISTA

—Dimonil Com apreta aquest home per arrencar un queixal!